

RED

Директиви ЄС про стимулювання використання енергії з відновлюваних джерел

- *походження енергії з відновлюваних джерел підтверджується гарантіями походження електричної енергії*

ГПЕЕ

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ МЕХАНІЗМ ВІРТУАЛЬНОГО МАРКУВАННЯ ЕНЕРГІЇ

ЗАКОНОДАВЧЕ ПІДґРУНТЯ

- **Закон України № 3220 від 30.06.2023** щодо відновлення та «зеленої» трансформації енергетичної системи України *внесено зміни в тому числі до законів України «Про ринок електричної енергії», «Про альтернативні джерела енергії»*
- **Постанова Кабінету Міністрів України № 227 від 27.02.2024** про запровадження гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, якою затверджені:

Порядок видачі, обігу та погашення гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії

Порядок визначення екологічної цінності електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії

- **постанови НКРЕКП** щодо гарантій походження

ГПЕЕ

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ МЕХАНІЗМ ВІРТУАЛЬНОГО МАРКУВАННЯ ЕНЕРГІЇ

НКРЕКП:

- ✓ визначено уповноваженим органом щодо видачі, обігу та погашення ГПЕЕ на території України
- ✓ забезпечує формування та ведення реєстру ГПЕЕ

Реєстр ГПЕЕ – електронна система для формування та видачі, обігу і погашення ГПЕЕ

Гарантія походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії (ГПЕЕ) – електронний документ, який засвідчує, що певний обсяг енергії був вироблений з відновлюваних джерел енергії, виданий уповноваженим органом (НКРЕКП) та сформований за допомогою реєстру гарантій походження електричної енергії, виробленої з ВДЕ (Реєстр ГПЕЕ)

Походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, підтверджується ГПЕЕ:

- суб'єкту господарювання, який виробляє електричну енергію з відновлюваних джерел енергії
- споживачу, який встановив генеруючу установку, призначену для виробництва електричної енергії з відновлюваних джерел енергії, з метою забезпечення власного споживання
- активному споживачу
- Гарантованому покупцю та ПУП відповідно до законодавства

ГПЕЕ

- ✓ є складовою купівлі-продажу електричної енергії за «зеленим» тарифом та
- ✓ включена до вартості електричної енергії, придбаної ПУП за «зеленим» тарифом

ГПЕЕ

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ МЕХАНІЗМ ВІРТУАЛЬНОГО МАРКУВАННЯ ЕНЕРГІЇ

ГПЕЕ, які видаються на обсяг електричної енергії, що був проданий:

- Гарантованому покупцю за «зеленим» тарифом або за механізмом ринкової премії
- ПУП за «зеленим» тарифом установки приватних домогосподарств, встановлена потужність яких не перевищує 50 кВт

переходять у власність Гарантованого покупця та ПУП одночасно з купівлею – продажем такого обсягу електричної енергії

Дохід від продажу ГПЕЕ

Гарантований покупець та ПУП мають спрямовувати на покриття витрат з виконання спеціальних обов'язків із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії

ГПЕЕ В ЦИФРАХ

**Річний обсяг виробництва
«зеленої» енергії в Україні**
~ 8 млн МВт·год*

**Орієнтовна очікувана доля ГПЕЕ,
які пропонуватимуться на
площадці оператора ринку**
~ 2,6 млн МВт·год

*1/3 від річного обсягу виробництва
«зеленої» енергії в Україні*

**за даними вебсайту ДП «Гарантований покупець»
(<https://www.gpee.com.ua>)*

ГПЕЕ

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ МЕХАНІЗМ ВІРТУАЛЬНОГО МАРКУВАННЯ ЕНЕРГІЇ

ГПЕЕ формуються:

- автоматично у реєстрі ГПЕЕ
- безоплатно
- на підставі даних комерційного обліку
- на фактичний обсяг електричної енергії відпущеної в мережу або виробленої та використаної для власного споживання

ГПЕЕ видаються на обсяг 1 МВт·год

- 1 ГПЕЕ = 1 МВт·год

Купівля-продаж ГПЕЕ здійснюється на ринкових засадах

Система ГПЕЕ
працює паралельно із фізичним
постачанням енергії та не
прив'язана до договірних
відносин на ринку електричної
енергії

ГПЕЕ

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ МЕХАНІЗМ ВІРТУАЛЬНОГО МАРКУВАННЯ ЕНЕРГІЇ

- **Право власності на ГПЕЕ може бути передано окремо від електричної енергії**
ГПЕЕ знаходяться у вільному обігу та можуть переходити у власність будь-якого учасника цивільних відносин, крім законодавчо визначених випадків обмеження їх обігу

- **Обіг ГПЕЕ може здійснюватися окремо від обсягів електричної енергії**

Обіг ГПЕЕ (перехід прав власності) здійснюється впродовж 12 місяців з дати виробництва обсягу електричної енергії, на який видана ГПЕЕ

Погашення ГПЕЕ здійснюється впродовж 18 місяців з дати виробництва обсягу електричної енергії, на який видана ГПЕЕ. Якщо ГПЕЕ не погашено протягом цього періоду, така ГПЕЕ втрачає чинність

ТОРГІВЛЯ ГПЕЕ

НА ПЛОЩАДЦІ ОПЕРАТОРА РИНКУ

Оператор ринку

здійснює організацію та проведення торгів ГПЕЕ за допомогою програмного забезпечення оператора ринку (*далі – ПЗ ОР*)

Правила продажу ГПЕЕ на площадці оператора ринку

(*далі – Правила*) встановлюють вимоги щодо організації і проведення торгів ГПЕЕ

Учасник

юридична особа або фізична особа, у тому числі фізична особа-підприємець, що у встановленому Правилами порядку отримала доступ до площадки оператора ринку з продажу ГПЕЕ

Доступ до ПЗ ОР

надається відповідно до Правил та на підставі укладеного з оператором ринку договору
шляхом підписання заяви-приєднання в ПЗ ОР
договір розміщується на вебсайті оператора ринку

За результатами торгів ГПЕЕ

формується стандартизовані індекси

ТОРГІВЛЯ ГПЕЕ

НА ПЛОЩАДЦІ ОПЕРАТОРА РИНКУ

Щодо платформи оператора ринку з продажу ГПЕЕ

учасник несе відповідальність за правильність, повноту, своєчасність заявок, та зокрема за те, що подання та/або скасування заявок в ПЗ ОР здійснюється уповноваженим представником учасника

заявки подаються та підписуються шляхом накладення електронного підпису

для участі у торгах ГПЕЕ учасники подають заявки та надають відповідне цим заявкам гарантійне забезпечення у порядку та в обсязі відповідно до вимог Правил

календар торгів ГПЕЕ містить інформацію про час проведення, перенесення або скасування торгів ГПЕЕ
оприлюднюється оператором ринку на вебсайті

гарантія виконання зобов'язань грошові зобов'язання та з передачі ГПЕЕ

ТОРГІВЛЯ ГПЕЕ

НА ПЛОЩАДЦІ ОПЕРАТОРА РИНКУ

Щодо проведення торгів ГПЕЕ

Торгівля ГПЕЕ передбачає декілька видів торгів:

- ✓ **безперервні**
 - ✓ **індивідуальні**
-

Продукти, за якими здійснюється торгівля ГПЕЕ:

- ✓ **стандартизовані**
перелік оприлюднюється на вебсайті оператора ринку
 - ✓ **спеціальні**
індивідуально формуються ініціатором індивідуальних торгів
-

Обсяг та ціна купівлі-продажу ГПЕЕ під час торгів ГПЕЕ

- ✓ **визначаються автоматично згідно з відповідними алгоритмами узгодження заявок**
опис алгоритмів оприлюднюється оператором ринку на вебсайті
-

ТОРГІВЛЯ ГПЕЕ

НА ПЛОЩАДЦІ ОПЕРАТОРА РИНКУ

➤ *Безперервні торги ГПЕЕ*

стандартизовані продукти

*за видом джерела енергії, періодом виробництва,
екологічною цінністю ГПЕЕ*

дата, час початку та завершення торгів

*визначаються оператором ринку та
відображаються у календарі торгів*

учасники мають право скасовувати подані ними заявки та/або частини заявок

*за умови, що відповідна заявка та/або частина заявки
не були акцептовані*

після закінчення безперервних торгів

*усі неакцептовані заявки або неакцептовані частини заявок
скасовуються в ПЗ ОР автоматично*

оператор ринку здійснює перевірку заявки

*щодо правильності (коректності) заповнення та
наявності відповідного гарантійного забезпечення
при її надходженні в ПЗ ОР*

ТОРГІВЛЯ ГПЕЕ

НА ПЛОЩАДЦІ ОПЕРАТОРА РИНКУ

➤ *Індивідуальні торги ГПЕЕ (1/2)*

спеціальні та стандартні продукти

спеціальні продукти індивідуально формуються ініціатором індивідуальних торгів

дата, час початку та завершення торгів

відображаються у календарі торгів

заявка подається ініціатором на доступну дату та час торгів, але не пізніше ніж за 24 години до часу завершення подачі заявок

***послуга з резервування індивідуальних торгів**

щоб дата та час завершення подачі заявок на ініційовані ним торги не могли бути обрані іншими потенційними ініціаторами торгів

стартова ціна ГПЕЕ та/або ініціатор торгів зазначаються за бажанням ініціатора торгів

при формуванні заявки

на одні торги не допускаються заявки з ГПЕЕ, які мають різну екологічну цінність

ТОРГІВЛЯ ГПЕЕ

НА ПЛОЩАДЦІ ОПЕРАТОРА РИНКУ

➤ **Індивідуальні торги ГПЕЕ (2/2)**

оператор ринку здійснює перевірку заявки

*щодо правильності (коректності) заповнення
при її надходженні в ПЗ ОР*

перевірка гарантійного забезпечення

щодо заявки ініціатора індивідуальних торгів

*починається не раніше ніж за 1 годину до часу завершення подачі
заявок на індивідуальні торги*

щодо заявок учасників індивідуальних торгів

*починається не раніше ніж за 30 хвилин до часу завершення подачі
заявок на індивідуальні торги*

***якщо умови гарантійного забезпечення не виконуються**

**ініціатором індивідуальних торгів – оператор ринку оголошує
про скасування торгів**

учасником індивідуальних торгів – оператор ринку відхиляє

*(скасовує) таку заявку, проте такий учасник може до часу
завершення подачі заявок на індивідуальні торги
скоригувати свою заявку та подати її повторно*

ТОРГІВЛЯ ГПЕЕ

НА ПЛОЩАДЦІ ОПЕРАТОРА РИНКУ

Таймінг щодо торгів ГПЕЕ

Безперервні торги

Надання грошового
гарантійного забезпечення,
передача ГПЕЕ (для продавця)
до подання заявки на торги

Відкриття торгів
відповідно до календаря
торгів

Подання заявок,
їх перевірка заявок ОР
~ 1 хвилина
коригування заявок учасниками
за необхідності

Закриття торгів
через 3 години

Формування відомостей про
результати, опублікування
~ 30 хвилин

Проведення розрахунків та
передача ГПЕЕ
~ 2 години
(до 24 годин)

ТОРГІВЛЯ ГПЕЕ

НА ПЛОЩАДЦІ ОПЕРАТОРА РИНКУ

Таймінг щодо торгів ГПЕЕ

Індивідуальні торги (1)

Подання заявки на торги ініціатором*
за 24 години або раніше
та її перевірка
~ 1 хвилина

Оголошення торгів
(час завершення подачі заявок)
~ 5 хвилин
Подання заявок учасників**
до часу завершення подачі заявок

Надання та перевірка
гарантійного забезпечення,
передача ГПЕЕ (для продавця)
не раніше ніж
за 1 год для ініціатора***
за 30 хвилин для учасників

Проведення торгів
відповідно до календаря торгів

Формування відомостей про
результати, опублікування
~ 30 хвилин

Проведення розрахунків та
передача ГПЕЕ
~ 2 години
(до 24 годин)

* Зміна ціни або скасування торгів ініціатором - не пізніше ніж за 1 годину до часу завершення подачі заявок

** Коригування заявки учасником - до часу завершення подачі заявок

*** Скасування торгів у разі відсутності гарантійного забезпечення та/або передачі ГПЕЕ від ініціатора

ТОРГІВЛЯ ГПЕЕ

НА ПЛОЩАДЦІ ОПЕРАТОРА РИНКУ

Таймінг щодо проведення розрахунків та передачі ГПЕЕ за результатами торгів ГПЕЕ

Безперервні та індивідуальні торги

Проведення розрахунків та передача ГПЕЕ

- ✓ надання відомостей банкам для стягнення коштів з ескроу рахунків покупців (переможців торгів)
~ 10 хвилин після завершення торгів
- ✓ надходження коштів на рахунок оператора ринку за куплені ГПЕЕ
~ 30 хвилин після завершення торгів (протягом 2 годин)
- ✓ передача ГПЕЕ покупцям та повернення продавцям нереалізованих ГПЕЕ
~ 2 години після надходження коштів оператору ринку за результатами торгів (протягом 24 годин)

як приклад, продавець → 200 шт ГПЕЕ на торги
акцептовано → 100 шт ГПЕЕ на торгах
передача покупцям → 100 шт ГПЕЕ
повернення продавцю → 100 шт ГПЕЕ

- ✓ надання відомостей банкам для оплати продавцям ГПЕЕ (з урахуванням неттінгу) та надходження коштів на рахунки продавців (переможців торгів)
~ 2 години з часу проведення розрахунків за результатами торгів (протягом 24 годин)

ТОРГІВЛЯ ГПЕЕ

НА ПЛОЩАДЦІ ОПЕРАТОРА РИНКУ

У разі використання альтернативного способу виконання грошових зобов'язань:

- ✓ учасник повинен перерахувати кошти на поточний рахунок оператора ринку не пізніше, ніж через 2 години після формування відомостей про результати торгів
- ✓ у разі несплати у зазначений строк – оператор ринку має право звернути стягнення із сум гарантійного платежу (внеску) учасника в обсязі визначених зобов'язань такого учасника

Щодо гарантії виконання зобов'язань (1/2)

з метою забезпечення виконання грошових зобов'язань з оплати купівлі-продажу ГПЕЕ та послуги з організації торгів ГПЕЕ

учасники:

відкривають і підтримують рахунок(-ки) ескроу в банках, перелік яких оприлюднюється на вебсайті оператора ринку

вносять на свій(-ої) рахунок(-ки) ескроу грошові кошти у обсязі, достатньому для формування необхідного гарантійного забезпечення, яке розраховується відповідно до Правил

перераховують гарантійний платіж (внесок) на поточний рахунок оператора ринку як альтернативний спосіб забезпечення виконання грошових зобов'язань

у разі неможливості виконання умов гарантійного забезпечення учасником з рахунку(-ів) ескроу, в тому числі через блокування, арешт коштів на рахунку(-ах) ескроу

ТОРГІВЛЯ ГПЕЕ

НА ПЛОЩАДЦІ ОПЕРАТОРА РИНКУ

Щодо гарантії виконання зобов'язань (2/2)

з метою забезпечення виконання умов гарантування наявності дійсних (дозволенних) для обігу ГПЕЕ

учасник, який подає заявку на продаж ГПЕЕ, передає у Реєстрі ГПЕЕ оператору ринку ГПЕЕ, що пропонуються для продажу до початку здійснення оператором ринку перевірки гарантійного забезпечення заявки такого учасника на відповідні торги

оператор ринку зберігає такі ГПЕЕ

протягом часу, необхідного для організації, проведення і визначення результатів відповідних торгів та проведення розрахунків за ними

з метою забезпечення виконання умов гарантування передачі ГПЕЕ
за результатами торгів оператор ринку протягом 2 годин з часу проведення розрахунків за результатами торгів забезпечує передачу ГПЕЕ у Реєстрі ГПЕЕ:

- ✓ *куплених ГПЕЕ учасникам, які здійснили купівлю цих ГПЕЕ*
- ✓ *ГПЕЕ, купівля-продаж яких не відбулась, учасникам, які подавали заявки на їхній продаж*